

หลังเลือกตั้งความรุนแรงจะกลับมาอีกนอกจาก....

ประเวศ วะสี

ภายหลังมีรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๘ และการเลือกตั้ง มีผู้เกรงกันว่าการเมืองก็จะกลับไปคล้ายๆเดิมและเกิดความรุนแรงขึ้นอีก เพราะปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงก็ยังมีอยู่และยากต่อการแก้ไข เราควรพิจารณาปัจจัยที่นำไปสู่ความรุนแรงและวิธีแก้ไข

ก. องค์ประกอบและเหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง

- (๑.) ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ที่คนชั้นล่างจำนวนมากยากจนเกิน
- (๒.) ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรของคนจำนวนมากที่ยากจนเหล่านี้ คือผู้ที่เข้าไปอุปถัมภ์ราษฎรที่ยากจน เขาอาจไม่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะทำหน้าที่นิติบัญญัติหรือบริหารประเทศแต่เขาเป็นคนที่จะได้รับเลือกตั้ง การที่จะได้รับการเลือกตั้งต้องใช้ทุนเป็นจำนวนมาก จึงมีนายทุนใหญ่ที่มาลงทุนให้ และได้รับความภักดีจาก สส. เหล่านี้ ซึ่งเป็นฐานส่งให้เจ้าของทุนเป็นนายกรัฐมนตรี และสามารถบงการได้ทุกอย่าง ทำให้เงินขนาดใหญ่มีอำนาจทางการเมือง แต่คุณภาพและความสุจริตของนักการเมืองที่มาโดยระบบแบบนี้มีปัญหา ทำให้ชนชั้นกลางในเมืองไม่พอใจนักการเมืองแบบนี้

นั่นเป็นกรณีทั่วไป สำหรับคุณทักษิณเป็นกรณีพิเศษ ที่มีบุคลิกเด่นกว่านายทุนอื่นๆ คือมีเงินมาก คิดเก่ง คิดเร็ว ตัดสินใจเด็ดขาด กล้าได้ กล้าเสีย มีความทะเยอทะยานใหญ่ (แบบเมกาโล) หาประโยชน์เก่ง กล้าท้าทายคนที่มีบารมีและอำนาจมากกว่าตน พุดจาแบบแบ่งข้างแบ่งขั้ว ทำให้สังคมเกิดแบ่งข้างกันอย่างรุนแรงอย่างไม่เคยมีมา เป็นพวกรักทักษิณ กับพวกเกลียดทักษิณ สำหรับพวกเกลียดทักษิณ นอกจากมีข้อกล่าวหาเรื่องคอร์รัปชันแล้ว ยังมองว่าทักษิณมีพฤติกรรมสนับสนุนพวกต่อต้านสถาบัน

- (๓.) ผู้มีอุดมการณ์การเมืองฝ่ายซ้ายที่ต่อต้านสถาบัน ผู้มีอุดมการณ์ทางการเมืองฝ่ายซ้ายคือผู้ที่เห็นใจคนจนและรักความเป็นธรรม ผู้มีอุดมการณ์ฝ่ายซ้ายมีช่วงกว้างอย่างที่

พูดกันว่าซ้ายสุด ซ้ายกลางๆ ซ้ายอ่อนๆ คนที่ซ้ายสุดๆ ก็เห็นว่าบ้านเมืองต้องเปลี่ยนแปลงด้วยความรุนแรง ดังเช่น พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่ต่อสู้กับอำนาจรัฐด้วยอาวุธ แต่ไม่ประสบความสำเร็จ คำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๖๖/๒๕๒๓ ได้นำอดีตคอมมิวนิสต์กลับเข้าเมืองมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย

ฝ่ายซ้ายส่วนหนึ่งต่อต้านสถาบัน อยู่ในรูปนักการเมืองบ้าง นักวิชาการบ้าง สื่อมวลชนบ้าง นักเคลื่อนไหวบ้าง แต่ไม่ค่อยมีพลัง ส่วนหนึ่งจึงมีนวัตกรรม คือคิดไปใช้เงินทุนใหญ่อย่างทักษิณเป็นเครื่องมือ เพราะเห็นว่าทักษิณมีพลังมากและมีความทะเยอทะยานสูง ทำให้เกิดภาพว่ารัฐบาล (ทักษิณ) หนุนหลังพวกต่อต้านสถาบัน

(๔.) การที่ฝ่ายไม่พอใจสถาบันมีการจลาจลสถาบันแพร่หลายมากขึ้น มีความเชื่อกันว่า รัฐบาล (ทักษิณ) ให้ทำหรือไม่ทำอะไร สิ่งนี้ไปกระตุ้นความไม่พอใจฝ่ายสถาบันนิยมอย่างกว้างขวาง กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่ต่อต้านรัฐบาลทักษิณ จนนำไปสู่การรัฐประหาร ๒๕๔๙ ก็ดี พลังมวลชนมหาประชาชน หรือ กปปส. ที่ต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ในปี ๒๕๕๖ – ๗ ที่ขยายใหญ่โตเป็นเรือนล้าน ก็ดี ประเด็นร่วมใหญ่ คือ การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

(๕.) การสื่อสารที่ไม่ใช้หลักสัมมาวาจา หลักสัมมาวาจา ตามที่พระพุทธเจ้าสอน คือ (๑) จะพูดอะไรต้องเป็นความจริงมีที่มา มีที่อ้างอิง (๒) พูดเป็นปยวาจา (๓) พูดถูกกาลเทศะ (๔) พูดแล้วเกิดประโยชน์

ท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมือง จะเห็นว่าการสื่อสารห่างไกล จากการเป็นสัมมาวาจา เช่นไม่จริงไม่มีที่มาที่อ้างอิง ไม่เป็นปยวาจา พูดส่อเสียด ยุยงให้เกลียดชังแตกแยก แบ่งข้างแบ่งขั้ว ไม่คำนึงถึงการเกิดปัญหา การสื่อสารแบบนี้ทำให้สังคมเสื่อมจากปัญญา เกิดความแบ่งแยก และเกลียดชังกันมากขึ้น นำไปสู่ความรุนแรง

(๖.) ตำรวจไม่หรือไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมาย ปลอ่ยให้มีการสะสมอาวุธ สงครามเต็มบ้านเต็มเมือง และมีการใช้อาวุธทำร้ายกัน เช่นยิงปืน ขวางระเบิดใส่ผู้ชุมนุมใช้อาวุธปืนเข้าปะทะกัน มีผู้เชื่อว่าการที่ตำรวจไม่สามารถจับกุมผู้ใช้อาวุธก่อความรุนแรง เพราะอิทธิพลทางการเมืองหรือเลือกข้างทางการเมือง ดังที่มีคำว่ารัฐตำรวจ คำ

ว่ารัฐตำรวจก่อให้เกิดความสะพรึงกลัวว่าความรุนแรงจะบานปลายกลายเป็นมิลิแทเรียลลียุค ความเกรงว่าจะเกิดมิลิแทเรียลลียุคทำให้กองทัพก้าวเข้ามาระงับความขัดแย้ง

ข. หลังเลือกตั้งความรุนแรงจะกลับมาอีก นอกจาก....

หลังมีรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๘ และมีการเลือกตั้ง ความรุนแรงทางการเมืองจะกลับมาอีกหรือไม่ น่าจะกลับมาอีก ถ้าปัจจัยทั้ง ๖ ดังกล่าวข้างต้นยังไม่เปลี่ยนแปลง นั่นคือ

- (๑.) ความเหลื่อมล้ำจะยังคงอยู่ เพราะแก้ไขยากมาก ลองอ่านหนังสือของ Joseph Stiglitz และของ Thomas Picketty ดูว่าความเหลื่อมล้ำแก้ยากเพียงใด แม้ใช้ความรุนแรง เช่น ปฏิวัติฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ.1789 ปฏิวัติรัสเซียเมื่อ ค.ศ.1917 หรือปฏิวัติเขมรแดงก็แก้ความเหลื่อมล้ำไม่ได้
- (๒.) พฤติกรรมของนักการเมืองและของคณาภิชนก็ยังไม่เปลี่ยน
- (๓.) ผู้มีอุดมการณ์ฝ่ายซ้ายที่ไม่นิยมสถาบันก็ยังไม่เปลี่ยน
- (๔.) การจลาจลสถาบันก็หลบเลี้ยวลงใต้ดิน และมีรูปแบบ
- (๕.) การสื่อสารที่ขาดสัมมาวาจาก็ยังทำต่อไป เดียวนี้ก็ยังทำ
- (๖.) ระบบตำรวจถ้าไม่ปฏิรูป ก็เลือกข้างทางการเมือง หรือถูกอิทธิพลทางการเมืองเข้าครอบงำต่อไป

ค. นอกจากจะสลายเหตุปัจจัยของความรุนแรงทางการเมือง

- (๑.) ทุกฝ่ายต้องเข้ามาทำงานเรื่องลดความเหลื่อมล้ำอย่างจริงจัง ควรศึกษาจากประเทศที่มีความเหลื่อมลำน้อยที่สุดในโลก ในหมู่ประเทศที่พัฒนาแล้วประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา รองลงไปที่อังกฤษ ประเทศที่มีความเหลื่อมลำน้อยที่สุดคือญี่ปุ่น รองลงไปที่ประเทศแถบสแกนดิเนเวีย เราควรศึกษาเหตุปัจจัยที่เพิ่มและลดความเหลื่อมล้ำในประเทศต่างๆเหล่านี้
- (๒.) หาทางลดอิทธิพลของเงินขนาดใหญ่ที่มีต่อการเมือง
- (๓.) สังคมไทยควรยอมรับผู้มีอุดมการณ์ฝ่ายซ้าย ว่ามีความสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำเพราะฝ่ายซ้ายเห็นใจคนจนและรักษาความเป็นธรรม สังคมที่ปฏิเสธฝ่ายซ้ายและเอียง

ขวาจัดจะเหลื่อมล้ำมากขึ้น ฝ่ายมีอำนาจในประเทศไทยเป็นปฏิบัติต่อผู้มีอุดมการณ์ ฝ่ายซ้ายเรื่อยมา นับตั้งแต่อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ อาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ คุณกุหลาบ สายประดิษฐ์ จิตรภูมิศักดิ์ และคนอื่นๆ ผู้นำกรรมกร ผู้นำชาวนา นักวิชาการ นักศึกษา ที่มีหัวเอียงซ้าย ถูกเข่นฆ่าไปเป็นจำนวนมาก รวมทั้ง ๖ ตุลาคม ความรุนแรงที่มีต่อฝ่ายซ้ายเป็นเหตุปัจจัยที่ส่งให้มีความแตกแยกและความรุนแรงทางการเมืองในปัจจุบัน

น่าจะถึงเวลาที่สังคมไทยจะยอมรับว่าแก่นแกนของฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายแดงคือการเห็นใจคนยากคนจนและการรักษาความยุติธรรม อุดมการณ์เช่นนี้มีคุณค่าต่อการพัฒนาบ้านเมืองโดยเฉพาะถ้าการลดความเหลื่อมล้ำจะต้องเป็นระเบียบวาระแห่งชาติที่ทุกฝ่ายจะต้องเข้ามาทำร่วมกัน ผู้ที่มีอุดมการณ์ฝ่ายซ้ายควรสามารถขับเคลื่อนนโยบายได้อย่างเปิดเผย สันติ มีเหตุมีผล สังคมไทยต้องดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติท่ามกลางความหลากหลาย

(๔.) **ควรมีกติการ่วมกันว่าจะไม่มีการโจมตีลบล้างสถาบันอย่างหยาบคาย** เพราะไม่มีผลดีอันใด มีแต่จะไปกระตุ้นต่อมผู้ที่เขารักสถาบันให้ลุกฮือมาต่อต้าน อาจหลุดไปเกิดกรณีเช่นอินโดนีเซียเมื่อ ค.ศ.1965 ควรต้องยอมรับว่าจะไปบังคับกันไม่ได้เป็นธรรมดาที่มีผู้นิยมชมชอบสถาบันบ้าง ผู้ไม่นิยมบ้าง แต่ไม่ควรใช้ความหยาบคายแต่ใช้ความสุภาพ แสดงเหตุผลและความรู้ ว่าประเทศประชาธิปไตยที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์อย่าง อังกฤษ สวีเดน นอร์เวย์ เดนมาร์ก ญี่ปุ่น เขามีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และประเพณี ปฏิบัติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกับการเมือง กับระบบราชการ และกับสังคมอย่างไร เราต้องช่วยกันทำให้สถาบันไม่เป็นปัจจัยที่จะทำให้เกิดความรุนแรงในสังคมอารยประชาธิปไตย

(๕.) **ส่งเสริมการสื่อสารด้วยสัมมาวาจา** สังคมไทยควรพัฒนาการสื่อสารด้วยสัมมาวาจาตามพุทธวจนะให้ได้ คือ (๑) สื่อความจริงมีที่มาจากที่อ้างอิง (๒) สื่อเป็นปียวาจา ไม่ส่อเสียด เสียด ยุยงให้เกิดขัดแย้ง (๓) ถูกกาลเทศะ (๔) สื่อแล้วเกิดประโยชน์ ต้องผ่านการใคร่ครวญถึงคุณและโทษ ความยุติธรรม

จะทะเลาะกันก็ไม่ว่า ขอให้ใช้ความจริงและคำนึงถึงความยุติธรรมต่อผู้อื่น

ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องยากมาก แม้เราจะรับศีลข้อ มุสาวาทาเวรมณีสิกขา กันบ่อยๆ แต่สัมมามาจากก็ไม่ใช่วิสัยในสังคมไทย ก็ขอฝากไว้ให้ช่วยกันพิจารณาอย่างลึกซึ้งซึ่งถ้าทำได้จะเป็นก้าวใหญ่ไปสู่สังคมอารยประชาธิปไตย

- (๖.) **ควบคุมการมีอาวุธสงครามและการใช้ความรุนแรง** สังคมไทยต้องปลดอาวุธและไม่ใช้ความรุนแรงเข้าเช่นฆ่ากัน ต้องปฏิรูประบบตำรวจให้ปลดการเมืองและเป็นวิชาชีพ เป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ได้อย่างแท้จริง เป็นที่รักของประชาชน

คงไม่มีใครอยากเห็นบ้านเมืองกลับไปสู่ความรุนแรงอีกหลังเลือกตั้ง แต่ถ้าเหตุปัจจัยให้รุนแรงยังอยู่ก็จะรุนแรง ถ้าไม่อยากให้รุนแรงก็ต้องทำความเข้าใจเหตุปัจจัยที่ทำให้รุนแรงและแก้ไขเสีย ซึ่งจะได้ต้องใช้ปัญญาและความรักต่อเพื่อนมนุษย์ ความเกลียดชังระงับความรุนแรงไม่ได้
